

Національний університет
водного господарства
та природокористування
МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ВОДНОГО ГОСПОДАРСТВА
ТА ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ

Навчально-науковий інститут права
Кафедра конституційного права та галузевих дисциплін

07-02-22

“**ЗАТВЕРДЖУЮ**”
проректор з науково-педагогічної,
методичної та виховної роботи
Лагоднюк О.А.
“   ” 2018 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
Program of the Discipline
Національний університет
водного господарства
та природокористування
МУНІЦІПАЛЬНЕ ПРАВО
MUNICIPALLAW
(шифр і назва навчальної дисципліни)
(name of the discipline)

081 «Право»
спеціальність   **081 «Law»** _____
specialty (шифр і назва галузі знань)
(code and name of the specialty)

08 «Право»
спеціалізація   **08 «Law»** _____
specialization (шифр і назва спеціальності)
(name of the specialization)

Рівне - 2018

Національний університет

Робоча програма навчальної дисципліни «Муніципальне право» для студентів денної і заочної форм, за спеціальністю 081 «Право», в галузі знань 08 «Право». Рівень: НУВГП, 2018 року, 17 с.

Розробник: Словська І.Є. д.ю.н., доцент, професор кафедри конституційного права та галузевих дисциплін

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри конституційного права та галузевих дисциплін

Протокол № від «___» _____ 2018 року

Завідувач кафедри конституційного права та галузевих дисциплін
к.ю.н., доцент кафедри І.В.Міщук
«___» _____ 2018 року

Робочу програму схвалено науково-методичною комісією за спеціальністю 081 «Право»

Протокол № від «___» _____ 2018 року

Голова науково-методичної комісії
 prof. Цимбалюк В.І.
«___» _____ 2018 року

©Словська І.Є., 2018 рік
©НУВГП, 2018 рік

ВСТУП

Динамічний розвиток Української держави на загальновизнаних засадах світового конституціоналізму, інтеграція України у міжнародне співтовариство активізували вивчення багатьох конституційних інститутів і, зокрема, місцевого самоврядування. Особливе значення інституту муніципальної влади є відображенням переходного етапу становлення політичної системи з акцентуванням уваги на важливості ролі територіальної громади, попри численні проблеми взаємодії громадянського суспільства і держави.

Програма нормативної навчальної дисципліни «Муніципальне право» складена відповідно до освітньо-професійної програми підготовки магістра спеціальності «Право».

Предметом вивчення навчальної дисципліни є дослідження питань формування і функціонування органів місцевого самоврядування, процедури реалізації форм безпосереднього народовладдя (виборів, референдумів, громадських слухань, місцевих ініціатив, загальних зборів громадян).

Міждисциплінарні зв'язки: знання та навички, які отримали студенти з курсів «Теорія держави і права», «Конституційне право України», «Державне право зарубіжних країн», «Порівняльне правознавство» можуть бути використані в процесі вивчення дисципліни «Муніципальне право»

Вимоги до знань та умінь визначаються галузевими стандартами вищої освіти України.

Анотація

Муніципальне право як навчальна дисципліна ґрунтуються на базі наук конституційного права (в тій частині, що стосується реалізації місцевої самоврядної влади) і муніципального права.

Робоча програма навчальної дисципліни «Муніципальне право» включає загальні положення теорії і практики здійснення муніципальної влади як безпосередньо територіальною громадою, так і через органи місцевого самоврядування. Особлива увага приділяється міжнародним стандартам місцевого самоврядування.

Ключові слова: муніципальне право, територіальна громада, місцева рада, місцеві вибори.

Abstract

Municipal law as a discipline is based on the constitutional law science (insofar as it relates to the implementation of local self-government authority) and municipal law.

The work program of the discipline "Municipal Law" includes the general provisions of the theory and practice of the municipal government implementation, both directly by a territorial community and through the bodies of local self-government. Particular attention is paid to international standards of local self-government.

Keywords: municipal law, territorial community, local council, local elections.

1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, спеціалізація, рівень вищої освіти	Характеристика навчальної дисципліни	
		дenna форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів –3	Галузь знань 08 «Право»	Нормативна	
	Спеціальності 081 «Право»		
Модулів – 2		Рік підготовки: 3 курс	Рік підготовки: -3 курс
Змістових модулів – 2		Семестр: 5	Семестр: -5
Індивідуальне науково-дослідне завдання –		Лекції – 18 год.	Лекції – 2 год.
Загальна кількість годин – 90 год.		Практичні - 14год.	Практичні–6 год.
Тижневих годин для dennої форми навчання: аудиторних – 1 самостійної роботи студента – 3	Рівень вищої освіти: перший (бакалавр)	Лабораторні - -год.	
		Самостійна робота – 58год.	Самостійна робота – 82 год.
		Індивідуальні - - год.	
		Вид контролю - залік	

Примітка.

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної і індивідуальної роботи становить:

для dennої форми навчання - 36% до 64%;

заочної форми навчання – 36% до 64%

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Навчальна дисципліна «Муніципальне право» побудована таким чином, щоби забезпечити послідовне і логічне викладення матеріалу, розкривши зміст основних інститутів місцевої самоврядної влади. На основі систематизації нормативно-правових і наукових (досягнення вітчизняної і зарубіжної наукової думки) основ конституціоналізму розкриваються актуальні питання функціонування місцевого самоврядування в Україні.

Метою вивчення дисципліни «Муніципальне право» є засвоєння практичних положень місцевого самоврядування в Україні. Досягнення визначеної мети є можливим при вирішенні наступних завдань:

- вивчення предмету, джерел і системи муніципального права України;
- з'ясування правової природи територіальної громади;
- аналіз організаційно-правової основи місцевого самоврядування;
- характеристика порядку формування і організації діяльності органів та посадових осіб місцевого самоврядування;
- дослідження інституту органів самоорганізації населення;
- вивчення матеріальної і фінансової основи, гарантій місцевого самоврядування;
- аналіз міжнародних стандартів місцевого самоврядування;
- ознайомлення з нормативною базою, науковими працями і періодичними виданнями з предмету муніципального права;
- підвищення рівня правової свідомості та культури студентів.

Після вивчення курсу «Муніципальне право» студент повинен:

Знати:

- загальні категорії місцевого самоврядування; систему джерел національного муніципального права та міжнародні стандарти місцевого самоврядування; характеристики виборчого, референдного, нормотворчого, юрисдикційного і контрольного процесів;

- конституційно-правовий статус органів муніципальної влади (формування персонального складу, діяльність представницьких органів місцевого самоврядування та органів самоорганізації населення).

Уміти:

- здійснювати аналіз та використання матеріальних і процесуальних норм муніципального права;
- володіти основними положеннями законодавчих актів предмету муніципального права;
- користуватися методиками вивчення і удосконалення законодавства;
- застосовувати теоретичні знання у практичній діяльності.

**Змістовий модуль 1. Загальні положення інституту місцевого
самоврядування**

Тема 1. Історія, теорія і методологія місцевого самоврядування

1. Поняття «Муніципального права України» як галузі права, науки та навчальної дисципліни.
2. Предмет навчального курсу «Муніципальне право України».
3. Метод муніципально-правового регулювання.
4. Система «Муніципального права України».
  - 4.1. Муніципально-правові норми.
  - 4.2. Муніципально-правові інститути.
5. Джерела «Муніципального права України».
6. Система і принципи місцевого самоврядування.
7. Теорії місцевого самоврядування.
8. Історія становлення місцевого самоврядування.

**Тема 2. Територіальна громада в політичній системі і системі
місцевого самоврядування України**

1. Поняття територіальної громади
2. Види територіальних громад
3. Функції територіальних громад
4. Форми діяльності територіальних громад

Тема 3. Організаційно-правова основа місцевого самоврядування

1. Повноваження сільських, селищних, міських рад.
2. Повноваження виконавчих органів сільських, селищних, міських рад:
  - 2.1. у сфері соціально-економічного, культурного розвитку, планування та обліку;
  - 2.2. у галузі бюджету, фінансів і цін;
  - 2.3. у сфері управління комунальною власністю;
  - 2.4. у галузі житлово-комунального господарства, побутового, торговельного обслуговування, громадського харчування, транспорту і зв'язку;
  - 2.5. у галузі будівництва;
  - 2.6. у сфері освіти, охорони здоров'я, культури, фізкультури і спорту;
  - 2.7. у сфері регулювання земельних відносин та охорони навколошнього природного середовища
  - 2.8. у сфері соціального захисту;

Національний університет

водного господарства та природокористування

2.9. у галузі зовнішньоекономічної діяльності;

2.10. у галузі оборонної роботи;

2.11. у галузі вирішення питань адміністративно-територіального устрою;

2.12. у сфері забезпечення законності, правопорядку, охорони прав, свобод і законних інтересів громадян.

3. Повноваження сільського, селищного, міського голови.

4. Повноваження районних і обласних рад.

Модуль 2.

Змістовий модуль 2.

Функціонування органів місцевого самоврядування

Тема 4. Порядок формування, організація роботи органів та посадових осіб місцевого самоврядування

1. Порядок формування рад.

2. Організація роботи рад:

2.1. Сесія ради.

2.2. Постійні комісії ради.

2.3. Тимчасові контрольні комісії ради.

3. Правовий статус депутатів.

4. Староста.

5. Секретар сільської, селищної, міської ради: основні повноваження.

6. Виконавчий комітет сільської, селищної, міської, районної у місті ради. Виконавчий апарат районної, обласної ради.

7. Заступник голови районної, районної у місті ради та перший заступник, заступник голови обласної ради. Президія (колегія) районної, обласної ради.

8. Акти органів та посадових осіб місцевого самоврядування.

Тема 5. Органи самоорганізації населення

1. Поняття і завдання органів самоорганізації населення.

2. Порядок утворення органів самоорганізації населення.

3. Повноваження та форми роботи органів самоорганізації населення.

4. Припинення повноважень органів самоорганізації населення.

Тема 6. Матеріальна і фінансова основа місцевого самоврядування

1. Право комунальної власності.

2. Місцеві бюджети:

- 2.1. Участь держави у формуванні доходів місцевих бюджетів.
2.2. Доходи місцевих бюджетів.
2.3. Видатки місцевих бюджетів.
2.4. Збалансування доходів і видатків місцевих бюджетів
2.5. Використання вільних бюджетних коштів.

Позабюджетні кошти місцевого самоврядування.

3. Місцеві податки і збори.
4. Участь органів місцевого самоврядування у фінансово-кредитних відносинах.

Тема 7. Гарантії місцевого самоврядування. Відповідальність органів та посадових осіб місцевого самоврядування

1. Гарантії організаційної самостійності.
2. Гарантії фінансово-економічної самостійності.
3. Гарантії захисту прав місцевого самоврядування.
4. Відповідальність органів та посадових осіб місцевого самоврядування.

Тема 8. Міжнародні стандарти місцевого самоврядування

1. Правова природа міжнародних стандартів місцевого самоврядування.
2. Європейська хартія місцевого самоврядування. 15.10.1985
3. Всесвітня декларація місцевого самоврядування. 26.09.1985
4. Європейська типова конвенція про основні принципи транскордонного співробітництва між територіальними общинами або органами влади. 21.05.1980

4. СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин											
	денна форма							заочна форма				
	усьо го	у тому числі						усьо го	у тому числі			
		п	п	лаб.	інд.	с. р.			п	лаб.	інд.	с.р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Модуль 1												
Змістовий модуль 1.												

Тема 1. Історія, теорія і методологія місцевого самоврядування	11	2	2			7	13	2	1			10
Тема 2. Територіальна громада в політичній системі і системі місцевого самоврядування	11	1	2			8	11		1			10
Тема 3. Організаційно-правова основа місцевого самоврядування	19	5	2			12	11		1			10
Разом змістовим модулем 1	41	8	6			27	35	2	3			30
Модуль 2												
Змістовий модуль 2.												
Тема 4. Порядок формування, організація роботи органів та посадових осіб місцевого самоврядування	23	5	2			16	11		1			10
Тема 5. Органи самоорганізації населення	7	2	1			4	11		1			10
Тема 6. Матеріальна і фінансова основа місцевого самоврядування	6	1	1			4	11					11

Тема 7. Гарантії місцевого самоврядування. Відповіальність органів та посадових осіб місцевого самоврядування	8	1	2		5	11					11
Тема 8. Міжнародні стандарти місцевого самоврядування	5	1	2		2	11		1			10
Разом за змістовим модулем 2	49	10	8		31	55		3			52
Усього годин	90	18	14		58	90	2	6			82

**Національний університет
водного господарства**

5.ТЕМИ ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

№	Назва теми та природокористування	К-сть годин	
		Денна форма	Заочна форма
1.	Історія, теорія і методологія місцевого самоврядування	2	1
2.	Територіальна громада в політичній системі і системі місцевого самоврядування	2	1
3.	Організаційно-правова основа місцевого самоврядування	2	1
4.	Порядок формування, організація роботи органів посадових осіб місцевого самоврядування	2	1
5.	Органи самоорганізації населення	1	1
6.	Матеріальна і фінансова основа місцевого самоврядування	1	
7.	Гарантії місцевого самоврядування. Відповіальність органів та посадових осіб місцевого самоврядування	2	
8.	Міжнародні стандарти місцевого самоврядування	2	1
Всього		14	6

6. САМОСТІЙНА РОБОТА

№	Назва теми	Кількість годин	
		Денна форма	Заочна форма
1.	Історія, теорія і методологія місцевого самоврядування	7	10
2.	Територіальна громада в політичній системі і системі місцевого самоврядування	8	10
3.	Організаційно-правова основа місцевого самоврядування	12	10
4.	Порядок формування, організація роботи органів та посадових осіб місцевого самоврядування	16	10
5.	Органи самоорганізації населення	4	10
6.	Матеріальна і фінансова основа місцевого самоврядування	4	11
7.	Гарантії місцевого самоврядування. Відповіальність органів та посадових осіб місцевого самоврядування	5	11
8.	Міжнародні стандарти місцевого самоврядування	2	10
Всього		58	82

7. МЕТОДИ НАВЧАННЯ

Науковими та методичними основами викладання дисципліни «Муніципальне право» є системний підхід. Методологія вивчення дисципліни і оцінювання знань слухачів заснована на індивідуально-диференційованому навчанні.

Контроль за рівнем засвоєнням знань здійснюється шляхом застосування різних форм опитування, написання контрольних робіт на семінарських заняттях, проведення модульного контролю, складання заліку.

При виставленні оцінок (балів) враховуються, насамперед, знання, розуміння й уміння аналізувати конкретні ідеї.

Основними методами навчання є:

1. лекції;
2. практичні завдання;
3. наукова робота;

Національний університет
водного господарства
та природокористування

4. самостійна робота;
5. тренінги;
6. ситуаційні завдання.

8. МЕТОДИ КОНТРОЛЮ

Оцінювання результатів поточного контролю проводиться у розрахунку від 0 до 70 балів. Основними методами оцінювання є:

1. аналіз усних відповідей;
2. виконання практичних завдань.

Оцінювання виконання завдань здійснюється за такими критеріями (у % від кількості балів, виділених на завдання із заокругленими до цілого числа):

0% - завдання не виконано;

40% - завдання виконано частково, висновки не аргументовані і не конкретні, звіт підготовлено недбало;

60% - завдання виконано повністю, висновки містять окремі недоліки, судження студента не достатньо аргументовані, звіт підготовлено з незначним відхиленням від вимог;

80% - завдання виконано повністю і вчасно, проте містить окремі несуттєві недоліки несистемного характеру ;

100% - завдання виконано правильно, вчасно і без зауважень.

9. РОЗПОДІЛ БАЛІВ, ЯКІ ОТРИМУЮТЬ СТУДЕНТИ

Поточне тестування та самостійна робота								Залік	Всього
Змістовий модуль №1			Змістовий модуль №2						
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8		
8	8	19	7	7	7	7	7		
35			35					30	100
70									

ШКАЛА ОЦІНЮВАННЯ

Кількість набраних балів студентом	Оцінка за національною шкалою
90-100 балів	Відміно
82-89 балів	Добре
74-81 балів	

64-73 балів	Задовільно
60-63 балів	
35-59 балів	Незадовільно з можливістю повторного складання
1-34 балів	Незадовільно з обов'язковим повторним вивченням курсу

9. МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

Методичне забезпечення навчальної дисципліни включає:

1. Методичні вказівки до практичних занять та самостійної роботи з навчальної дисципліни «Муніципальне право» для студентів спеціальності 8.03040101 «Правознавство» денної форми навчання / І.С. Словська. Рівне: НУВГП, 2014. 18 с.
2. Конспект лекцій на паперових носіях.
3. Конспект лекцій на електронних носіях.
4. Нормативні документи Міністерства освіти і науки.
5. Мультимедійні презентації до тем дисципліни «Міжнародне приватне і публічне право».
6. Роздавальний матеріал до семінарських занять.

10. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

10.1. Базова

1. Батанов О. Конституційно-правовий статус територіальних громад в Україні: Монографія /За заг. ред. В.Ф. Погорілка. К.: Ін Юре, 2003. 512 с.
2. Батанов О.В. Муніципальне право України. Посібник. Х.: Одесей, 2012. 528 с
3. Батанов О.В. Територіальна громада – основа місцевого самоврядування в Україні. К.: ІДП НАН, 2001. 260 с.
4. Біленчук П.Д., Кравченко В.В., Підмогильний В.В. Місцеве самоврядування в Україні. Муніципальне право. К.: Атіка, 2000. 304 с.
5. Борденюк В.І. Місцеве самоврядування та державне управління: конституційно-правові основи співвідношення та взаємодії: монографія. К.: Парламент. вид-во, 2007. 576 с.
6. Борденюк В.І. Співвідношення місцевого самоврядування та державного управління: конституційно-правові аспекти: автореф.

7. Грабильников А.В. Конституційне право громадян України брати участь в управлінні державними справами: проблеми теорії і практики: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. юрид. наук: спец. 12.00.02 «Конституційне право». К., 2006. 19 с.
8. Колодій А.М., Олійник А.Ю. Державне будівництво та місцеве самоврядування. К.: Юрінком Інтер, 2001. 253 с.
9. Кравченко В.В., Пітцик М.В. Муніципальне право України. Навч. посібник. К.: Атака, 2003. 672 с.
10. Лабенська Л.Л. Правовий статус депутатів місцевих рад. Монографія. Д.: Юрид. акад. М-вавнутр.справ, 2005. 160 с.
11. Любченко П.М. Муніципальне право України. Навч. посібник. – Х.: ФІНН, 2012. – 496 с.
12. Місцеве самоврядування в Україні: історія, сучасність, перспективи розвитку: Навчальний посібник / Кравченко В.В., Кравченко Н.В., Лисюченко В.П. та інші. К.: Аарат-Центр, 2000. 206 с.
13. Муніципальна влада в Україні: проблеми теорії та практики. / О.В. Батанов; відп. ред. М. О. Баймуратов; НАН України, Ін-т держави і права ім. В. М. Корецького. К.: Юрид. думка, 2010. 653 с.
14. Муніципальне право України / За ред. В.Ф. Погорілка, О. Ф. Фрицького. К.: Юрінком Інтер, 2001. 352 с.
15. Муніципальне право України: навчальний посібник для підготовки до іспитів / упор. І.В. Тетарчук, Т.Є. Дяків. К.: Центр учебової літератури, 2013. – 206 с.
16. Погорілко В.Ф. Муніципальне право України. Навч. посібник / за ред. М.О. Баймуратова. К.: Правова єдність, 2009. 720 с
17. Оніщук М., Кампо В. Правові засади місцевого самоврядування в Україні. К.: Освіта і культура, 1998. 58 с.
18. Основи муніципального права України. К.: Знання, 2000. 118 с.

10.2. Допоміжна:

1. Конституція України від 28.06.1996 р. URL : <http://zakon.rada.gov.ua>
2. Про асоціації органів місцевого самоврядування: Закон України від 16.04.2009 р. URL : <http://zakon.rada.gov.ua>
3. Про державну таємницю: Закон України від 21.01.1994 р. URL : <http://zakon.rada.gov.ua>

4. Про інформацію: Закон України від 02.10.1992 р. URL :
<http://zakon.rada.gov.ua>

5. Про місцеве самоврядування: від 21.05.1997 р. URL :
<http://zakon.rada.gov.ua>

6. Про місцеві вибори: від 14.07.2015 р. URL :
<http://zakon.rada.gov.ua>

7. Про органи самоорганізації населення: від 11.07.2001 р.
URL : <http://zakon.rada.gov.ua>

8. Про службу в органах місцевого самоврядування: Закон
України від 07.06.2001 р. URL : <http://zakon.rada.gov.ua>

9. Про статус депутатів місцевих рад: Закон України від
11.07.2002 р. URL : <http://zakon.rada.gov.ua>

10. Рішення Конституційного Суду України у справі про
місцеве самоврядування від 09.02.2000 року № 1-рп/2000.
Конституційне законодавство України. С. 869-881.

11. Рішення Конституційного Суду України у справі про
статус депутатів рад від 13.05.1998 р. № 6-рп/98. *Конституційне
законодавство України.* С. 738-743.

10.3. Інформаційні ресурси

1. Батанов О.В. Конституційна модель місцевого
самоврядування в сучасній Україні: доктринальні та прикладні моделі
модернізації. *Вісник Південного регіонального центру Національної
академії правових наук України.* 2015. № 3. С. 24-31. URL:
<http://prc.com.ua/images/PDFnomera/3.pdf>

2. Батанов О.В. Концептуальні проблеми конституційної
регламентації статусу територіальних громад в Україні та зарубіжних
країнах. *Вісник Південного регіонального центру Національної
академії правових наук України.* 2015. № 4. С.16-25. URL:
<http://prc.com.ua/images/PDFnomera/4.pdf>

3. Батанов О.В. Тенденції розвитку місцевого самоврядування в
умовах глобалізації. *Вісник Південного регіонального центру
Національної академії правових наук України.* 2016. № 9. С. 22-30.
URL: <http://prc.com.ua/images/PDFnomera/9.pdf>

4. Батанов О.В., Приходько Х.В. Феноменологія сучасного
унітаризму: аксіологічні, онтологічні та теологічні аспекти. *Вісник Південного регіонального центру Національної академії правових наук
України.* 2016. № 7. С. 69-78. URL: <http://prc.com.ua/images/PDFnomera/7.pdf>

5. Врублевський О. Хто в громаді головний: порівняння
повноважень органів місцевого самоврядування та їх посадових осіб
[/gov.ua URL: https://decentralization.gov.ua/news/8751](https://decentralization.gov.ua/news/8751)

6. Демиденко В.О. Аналіз концептуальних підходів щодо поняття та природи муніципально-правових відносин. *Правові новели*. 2018. № 5. С. 27–34. URL: http://www.legalnovels.in.ua/journal/5_2018/5.pdf

7. Демиденко В.О. Загальнотеоретична характеристика інститутів муніципального права України. *Вчені записки Таврійського національного університету імені В.І. Вернадського. Серія: юридичні науки*. 2018. Т. 29 (68) № 4. С. 6–12. URL: http://juris.vernadskyjournals.in.ua/journals/2018/4_2018/4.pdf

8. Демиденко В.О., Шевченко А.О. Функціональна характеристика територіальних громад: проблеми теорія і практики. *Вчені записки Таврійського національного університету імені В.І. Вернадського. Серія: юридичні науки*. 2018. Т. 29 (68) № 1. С. 14–18. URL: http://juris.vernadskyjournals.in.ua/journals/2018/1_2018/5.pdf

9. Кудрявцева О.М. Реформа місцевого самоврядування та перспективи розвитку місцевої демократії в Україні. *Приватне та публічне право*. 2017. № 3. С. 24–29. URL: http://pp-law.in.ua/archive/3_2017/8.pdf

10. Кузьменко Н.М. Історичний досвід самоврядування в містах України та сучасні проблеми реформування. *Приватне та публічне право*. 2017. № 2. С. 22–25. URL: http://pp-law.in.ua/archive/2_2017/7.pdf

11. Молчанова Ю.Ю. Акти локальної нормотворчості в механізмі правового регулювання форм участі членів територіальних громад в управлінні місцевими справами. *Вчені записки Таврійського національного університету імені В.І. Вернадського. Серія: юридичні науки*. 2018. Т. 29 (68) № 4. С. 34–38. URL: http://juris.vernadskyjournals.in.ua/journals/2018/4_2018/8.pdf